

Við sendingini Spískamarið hefur Gutti Winther varpað ljós á fæðingarskærur og matmentan

MYND: SPÍSKAMARIÐ

maskulint: ein vælhingin háryggur ella heilt tjógv – borðreitt á eini fjøl, har man skal dálka seg um hendurnar.

Varðveitti føroyski maskuliniteturin

– Føroyingurin hevur hinvegin ongan tíð mist samband við náttúruna og veiðuna. Hann hevur tí ikki tør á leita eftir mista maskulinitetinum – tvørturímóti eru neyvan aðrir eins maskulini menn. Orsøkin finst í stóran mun í siðinum at fáa mat á borðið.

Gutti vísir á, at gastronomi er ein inngrógvur partur av føroyska samfelagnum. Tá eini hús verða bygd, er hjallurin ofta tað fyrsta, sum verður teknað, tí hann er tengdur at ættini. Út frá hjallinum skal vera køkur ella grovkøkur. Í kjallaranum skal maðurin hava pláss til byrsur, stampar, flettingaborð, ketildraktir og annað. Kaggarnir við lakaðum spiki og frystiboksin eru fast innbúgv, seiðatrøð eru vanligt húsa-pynt, og bilurin skal hava krók ella stórt baggagurúm, so pláss er fyri veiðuni.

– Vit eru eitt kulnariskt gjøgnum-súrkað samfelag, sigur Gutti smilandi.

– Fyrr var tað av neyð, at menninir lögdu so nógv fyrri. Í dag hava flestu menn ein vanligan, gráan gerandisdag, men so hava teir náttúruna og veiðuna umframt – og tað heldur teimum fast í tí maskulina, brýtur tað gráa og ger mun á árstíðunum, sigur Gutti.

Málandi lýsir hann eitt grindadráp sum dømi.

– Gevaldiga stórir hvalir verða ríknir – ofta í fleiri tímar – inn móti landi. Har leyva menn á sjógv, teir vassa í blóði uppundir miðju og drepa hesi stóru dýrin við stórum vápnum og egnum hondum. Síðani skera teir tey í petti. At enda liggja fleiri tons av deyðum, smáttskornum dýrum á kaiini – tað er altso ekstremt maskulint.

– Føroyski maðurin hevur flutt seg nakað, tí hann fylgir nú longu framleiðsluni upp og ger eisini matin sjálvur. Nógvir føroyskir menn duga sera væl og hava gott handalag í køkinum, heldur Gutti.

Hjallurin – eitt mannfólkaøki

– Hóast maðurin ikki ræði í grýtunum, so hevði hann hjallin, har hann tók sær

MYND: HEINSEN MYNDIR

væl av føðini. Hjallurin er gastronomiska sambindingin millum kynini; har sleppur maðurin og konan tekur við. Men hjallurin er ofta eitt maskulint øki. Har kelar maðurin krovum og grindalikkjum, tað er har krúnan á verkinum er; har úrslitið av longu prosessini foreldast. Hann hevur passað sín seyð í árávis, hoyggjað, ríkið og roytt ullina, og nú hongur krovioð har. Tað er ein long tilgongd, sum skapar gleði og stoltleika, vísir Gutti á.

– Ofta savnast menninir í hjallinum. Har er eitt serligt tosingarlag; har verður snapsað og reypað – og maðurin og hansara avrik verða sædd – júst sum hjá tí útlenska manninum, sum bjóðar gestunum inn í sína matgerð.

– Tá ein maður í hjallinum greiðir frá um krovini ella stóra kalvan, so er tað týðum bæði inniligt, passionerað, sansaligt og tølendi. Tað er eisini eksperimentierandi, tí í fjør gjørdi hann á ein hátt, men í ár roynir hann nakað annað.

– Hetta eru júst somu lýsingarorð, sum vit nýta um sex, vísir Gutti á,

og byggir harvið eina brúgv millum gastronomi, maskulinitet og sexualitet.

– Matur er eisini spælandi, livandi, leikandi, savnandi og ekstremt sansaligur. Tað maskulina stríðið og tann feminina umsorganin – tað bleyta og tað harða – hittast í mati. Tað er tí helst ikki av tilvild, at nýggja rákið hevur fingið heitið »gastrosexualitetur«.

– Og hugsa vit um tað, so er tað ein

ótrúliga vøkur mynd, at stríðið, sum maðurin leggur í matin, verður sett fyrri familju og vinir – og so verður tað etið og er teimum til gagns. Tað hvørur bara og einki sæst aftur, men stoltleikin við at geva og gleðin við at fáa kunnu ikki gerast upp. Hetta eru varandi virði. Eg haldi, at tað er hetta, lívið snýr seg um, hugleiðir Gutti.

Dyrka okkara egna

In-orðini í dag eru tað siðbundna, lokala, vistfrøðiliga og burðardyggja, og tað ger Føroyar sera áhugaverdar úti í heimi, tí okkara tilfeingi livir frítt í náttúruni.

– Vit virðismeta ikki ordiliga okkara tilfeingi og okkara vitan. Hetta er bara gerandissligt hjá okkum. Men tað eru ósigiliga stór virði í, at øll hava móguleika at skaffa føði og duga at hageiða hana. Og tað ger okkum til trendsetarar í nýggja rákinum, heldur Gutti.

– Tað hava verið ymisk matræk gjøgnum tíðirnar. Í 90'unum skuldi alt vera italienskt ella mexikanskt, men nú leita vit tibetur aftur til tað lokala, vísir Gutti á, og kemur at enda við einum hjartasuffi:

– Vit hava heimsins bestu rávørur og vit hava vitan og hegni at gagnnýta tær. Eg vóni tí veruliga, at vit skjótt hava innflutt tann seinasta búffin úr Uruguay.

Gutti Winther

Eigur fyrítøkuna Munga

- Varð útlærdur '07 frá The Paul (michelinlönt matstova í Tivoli)
- Hevur síðani verið køksleiðari nógva ymsastaðni
- Gjörði í 2012 6 partar av Spískamarinum
- Ger í 2013 6 nýggjar partar av Spískamarinum
- Fer í 2014 at gera seinastu 6 partarnar av Spískamarinum
- Tá hevur hann gjørt 18 matsendingar av øllum 18 oyggjunum